

Cele kształcenia – wymagania ogólne do realizacji w ramach przedmiotu geografia	Treści kształcenia – wymagania szczegółowe	Szczegółowe cele edukacyjne	Materiał nauczania / zagadnienia i problemy
I. Źródła informacji geograficznej – 5 lekcji			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Poznanie terminologii geograficznej.</p> <p>2. Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami i metodami pozyskiwania informacji geograficznej.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Korzystanie z planów, map fizycznogeograficznych i społeczno-gospodarczych, fotografii, zdjęć lotniczych i satelitarnych, rysunków, wykresów, diagramów danych statystycznych, tekstów źródłowych, technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.</p> <p>2. Interpretowanie treści różnych map.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.</p> <p>2. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody, krajobrazów przyrodniczych i</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– przedstawia możliwości wykorzystywania różnych źródeł informacji geograficznej i ocenia ich przydatność; – wyróżnia graficzne i kartograficzne metody przedstawiania informacji geograficznych i podaje przykłady zastosowania różnych rodzajów map; – czyta i interpretuje treści różnych map; – interpretuje dane liczbowe przedstawione w postaci tabel i</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– rozumie znaczenie badań geograficznych dla poznania zjawisk zachodzących w świecie; – wymienia i definiuje różnorodne źródła i metody pozyskiwania informacji geograficznej; – rozróżnia wykres kołowy, liniowy i słupkowy, potrafi odczytać z nich dane; – potrafi odczytać dane przedstawione w tabeli, – rozumie, w jakiej sytuacji stosuje się konkretne typy wykresów; – potrafi konstruować wykres liniowy, słupkowy i kołowy na podstawie danych zamieszczonych w tabeli; – potrafi interpretować dane liczbowe przedstawione w postaci tabel i wykresów; – wskazuje wady i zalety prezentacji wyników za pomocą wykresów statystycznych; – samodzielnie projektuje tabele z danymi statystycznymi, wykonuje na ich podstawie wykresy; – wskazuje cele proponowanych przez siebie analiz statystycznych; – wyciąga wnioski z danych statystycznych; – zna definicję mapy, typy skali, rozróżnia znaki umowne (kartograficzne) stosowane na mapach; – rozróżnia typy map;</p>	<p>– źródła informacji geograficznej</p> <p>– wykres kołowy, liniowy i słupkowy, tabela</p> <p>– typy map, typy skali, znaki umowne (kartograficzne) stosowane na mapach</p>

<p>kulturowych oraz osiągnięciami cywilizacyjnymi ludzkości.</p>	<p>wykresów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia jakościowe i ilościowe metody prezentacji danych na mapie; – klasyfikuje mapy; – potrafi wskazać metody prezentacji danych zjawisk na mapie; – podaje przykłady zastosowania różnych rodzajów map; – umie czytać i interpretować treści różnych map. 	
<p>II. Obserwacje astronomiczne – 4 lekcje</p>			
<p>I. Wiedza 1. Poznanie podstawowych relacji między elementami Wszechświata, głównych zjawisk i procesów oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie 1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata. 2. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje Ziemię jako planetę Układu Słonecznego; – podaje cechy ruchów Ziemi i charakteryzuje ich następstwa; – przedstawia i porównuje ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny oraz charakteryzuje budowę Wszechświata; – dostrzega piękno i harmonię Wszechświata oraz Ziemi widzianej z kosmosu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna teorię Wielkiego Wybuchu; – wymienia elementy Wszechświata; – zna podstawowe pojęcia dotyczące gwiazd; – wskazuje przyrządy, przy pomocy których można obserwować obiekty we Wszechświecie; – opisuje chronologicznie etapy powstania Wszechświata; – wymienia etapy ewolucji gwiazd; – zna pojęcia związane z obliczaniem odległości astronomicznych; – rozpoznaje ciała niebieskie na zdjęciach i mapach kosmosu; – rozumie zależności między jednostkami 	<ul style="list-style-type: none"> – Teoria Wielkiego Wybuchu – elementy Wszechświata – podstawowe pojęcia dotyczące gwiazd – przyrządy, przy pomocy których można obserwować obiekty we Wszechświecie – obrotowa mapa nieba – odległości między obiektami we Wszechświecie – Układ Słoneczny – ruch obrotowy i ruch obiegowy Ziemi – przesilenie letnie i zimowe, równonoc

		<p>astronomicznymi i</p> <p>potrafi je przeliczać;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia działanie obrotowej mapy nieba; – oblicza odległości między obiektami we Wszechświecie; – oblicza współrzędne horyzontalne wybranych obiektów na wieczornym niebie; – samodzielnie prowadzi obserwacje nieba i rejestruje zmiany położenia ciał niebieskich, zapisuje obliczenia, wyciąga wnioski; – wskazuje elementy budowy Układu Słonecznego; – charakteryzuje Ziemię jako planetę Układu Słonecznego; – charakteryzuje budowę ciał niebieskich we Wszechświecie; – porównuje Ziemię z innymi ciałami niebieskimi tworzącymi Układ Słoneczny; – zna rozmieszczenie ciał niebieskich we Wszechświecie i rozumie ich wzajemne oddziaływania; 	<p>wiosenna i jesienna</p>
--	--	--	----------------------------

		<ul style="list-style-type: none"> – potrafi obliczyć obwód i promień Ziemi metodą Eratostenesa; – potrafi wyjaśnić, dlaczego tak trudno określić dokładny kształt Ziemi; – zna różnicę pomiędzy ruchem obrotowym a ruchem obiegowym Ziemi, potrafi wskazać czas trwania poszczególnych ruchów; – definiuje pojęcie roku zwrotnikowego; – definiuje siłę Coriolisa; – wie, co to jest kalendarz gregoriański i juliański; – zna cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi; – wyjaśnia, na czym polega działanie siły Coriolisa; – zna następstwa ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi; – potrafi określić prędkość kątową Ziemi. 	
III. Dynamika zjawisk atmosferycznych			
– 4 lekcje			
I. Wiedza	Uczeń:	Uczeń:	– budowa atmosfery,
1. Poznanie zróżnicowania środowiska	– przedstawia	- definiuje pojęcie atmosfery i podaje jej skład	procesy zachodzące

<p>geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego.</p> <p>2. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>3. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.</p> <p>2. Podejmowanie refleksji nad pięknem i</p>	<p>czynniki klimatotwórcze decydujące o zróżnicowaniu klimatu na Ziemi;</p> <p>– omawia mechanizm cyrkulacji atmosferycznej;</p> <p>– wyjaśnia nierównomierny rozkład temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi;</p> <p>– wykazuje zróżnicowanie typów klimatów na Ziemi na podstawie map stref klimatycznych.</p>	<p>fizyko-chemiczny; opisuje pionowy przekrój przez atmosferę;</p> <p>–charakteryzuje poszczególne części atmosfery;</p> <p>– wykazuje związek między budową atmosfery a zjawiskami i procesami meteorologicznymi;</p> <p>– opisuje zmiany przebiegu temperatury w poszczególnych warstwach atmosfery Ziemi;</p> <p>– podaje, jak zmienia się temperatura powietrza w pionie;</p> <p>– opisuje bilans cieplny Ziemi i atmosfery;</p> <p>– wymienia czynniki wpływające na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi;</p> <p>– przedstawia rozkład temperatury powietrza na Ziemi;</p> <p>– charakteryzuje czynniki wpływające na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi;</p> <p>– określa, jakie czynniki wpływają na temperaturę wskazanego miejsca na Ziemi;</p>	<p>w atmosferze</p> <p>– zmiany przebiegu temperatury w poszczególnych warstwach atmosfery</p> <p>– temperatura powietrza i jej rozkład na Ziemi</p> <p>– ciśnienie atmosferyczne i cyrkulacja atmosfery</p> <p>– układy baryczne</p> <p>– fronty atmosferyczne ciepłe i zimne</p> <p>– rozkład opadów na Ziemi</p> <p>– elementy pogody</p> <p>– czynniki klimatotwórcze</p> <p>– strefy klimatyczne i typy klimatów na Ziemi</p>
---	--	---	--

<p>harmonią świata przyrody.</p> <p>3. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p> <p>4. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego.</p>		<ul style="list-style-type: none"> – porównuje mapy izoterm stycznia i lipca oraz wskazuje obszary o największych i najmniejszych amplitudach rocznych, określa przyczyny zróżnicowania amplitud na tych obszarach; – podaje definicję ciśnienia atmosferycznego i jego jednostkę; – rozróżnia podstawowe układy baryczne; – wymienia czynniki wpływające na wartości ciśnienia atmosferycznego; – opisuje różnice w cyrkulacji powietrza w różnych miejscach Ziemi; – potrafi przedstawić graficznie niż i wyż; – wyjaśnia mechanizmy cyrkulacji powietrza w różnych miejscach Ziemi; – rozumie pojęcie frontu atmosferycznego – wymienia rodzaje frontów atmosferycznych; – wymienia główne typy mas powietrza; – rozumie, w jaki sposób powstaje front arktyczny, polarny i równikowy; – wyjaśnia mechanizm powstawania frontów 	
--	--	--	--

		<p>ciepłych i zimnych;</p> <ul style="list-style-type: none">– wskazuje zmiany pogody występujące w czasie przemieszczania się frontów atmosferycznych i je interpretuje;– zna zjawiska towarzyszące frontom atmosferycznym;– definiuje pojęcie wiatru i przedstawia podział wiatrów;– wymienia typy opadów atmosferycznych;– rozumie, że ilość opadów w różnych częściach Ziemi jest inna;– opisuje budowę chmur;– charakteryzuje typy opadów atmosferycznych;– opisuje rozkład przestrzenny opadów na Ziemi;– opisuje, jak powstają opady i osady atmosferyczne;– wskazuje czynniki wpływające na rozkład przestrzenny opadów na Ziemi;– wyszukuje w dostępnych źródłach informacji o miejscu na Ziemi, w którym zanotowano rekordową (najmniejszą lub największą) ilość	
--	--	--	--

		<p>opadów i wyjaśnia przyczynę tego zjawiska;</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie klimatu; – podaje czynniki wpływające na klimat – wskazuje rolę różnych czynników w kształtowaniu klimatu; – wyjaśnia, co decyduje o zróżnicowaniu klimatu na Ziemi; – charakteryzuje czynniki warunkujące klimat wybranego miejsca na Ziemi; – wymienia strefy klimatyczne i typy klimatów na Ziemi; – opisuje typy klimatów na Ziemi; – podaje uwarunkowania cech klimatów strefowych i astrefowych; – rozpoznaje strefy klimatyczne i typy klimatu na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów atmosferycznych. 	
IV. Dynamika procesów hydrologicznych			
– 5 lekcji			
I. Wiedza	Uczeń:	Uczeń:	– hydrosfera
1. Poznanie zróżnicowania środowiska	– wyjaśnia	– zna pojęcie hydrosfery;	– zróżnicowanie

<p>geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego.</p> <p>2. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>3. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.</p> <p>2. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody.</p>	<p>zróżnicowanie rodzajów i wielkości zasobów wód na Ziemi;</p> <p>– omawia układ powierzchniowych prądów morskich oraz ocenia ich wpływ na życie i gospodarkę człowieka;</p> <p>– wyjaśnia zróżnicowanie sieci rzecznej na Ziemi;</p> <p>– podaje przykłady miejsc występowania lodowców na świecie i ocenia wpływ współczesnych zmian klimatycznych na ich zasięg.</p>	<p>– opisuje zasoby wodne na Ziemi;</p> <p>– wyjaśnia zróżnicowanie i wielkości zasobów wodnych na Ziemi;</p> <p>– rozróżnia pojęcia oceanu i morza</p> <p>– wymienia oceany na Ziemi i określa ich lokalizację na mapie;</p> <p>– wymienia i charakteryzuje typy mórz i podaje ich przykłady;</p> <p>– wyjaśnia, czym są prądy morskie;</p> <p>– wymienia i charakteryzuje typy prądów morskich;</p> <p>– podaje przyczyny powstawania prądów morskich;</p> <p>– na podstawie mapy opisuje mechanizm krążenia prądów morskich w oceanach; – wymienia i charakteryzuje elementy sieci rzecznej i parametry rzeki;</p> <p>– wskazuje na mapie zlewiska oceanów i obszary bezodpływowe na świecie, sieci rzeczne na Ziemi;</p> <p>– definiuje pojęcia lodowca, wiecznej zmarzliny;</p> <p>– klasyfikuje lodowce;</p> <p>– wymienia warunki sprzyjające tworzeniu się lodowców;</p> <p>– opisuje typy lodowców;</p> <p>– wskazuje na mapie obszary występowania lodowców;</p> <p>– wyjaśnia, jak powstają lodowce;</p> <p>– wymienia przyczyny zanikania pokrywy lodowcowej na świecie;</p> <p>– wskazuje, gdzie na świecie obserwuje się zanikanie lodowców;</p> <p>– wyjaśnia mechanizm zanikania pokrywy</p>	<p>zasobów wodnych na Ziemi</p> <p>– oceany i morza</p> <p>– prądy morskie: przyczyny powstawania i ich rodzaje</p> <p>– zróżnicowanie sieci rzecznej na Ziemi</p> <p>– lodowce i lądolody: przyczyny powstawania i ich rozmieszczenie</p> <p>– gospodarcze skutki zanikania pokrywy lodowej</p>
---	--	--	--

<p>3. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p> <p>4. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego.</p>		<p>lodowcowej.</p>	
<p>V. Dynamika procesów geologicznych i geomorfologicznych – 6 lekcji</p>			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery; – wyjaśnia przebieg głównych procesów wewnętrznych prowadzących do urozmaicenia powierzchni Ziemi (ruchy górotwórcze, wulkanizm, trzęsienia ziemi); – charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia i opisuje warstwy skorupy ziemskiej; – wymienia zjawiska i procesy występujące na powierzchni Ziemi związane z jej wewnętrzną budową; – opisuje zjawiska i procesy występujące na powierzchni Ziemi związane z jej wewnętrzną budową; – wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery i jego wpływ na genezę procesów endogenicznych; – podaje przykłady stref spreadingu, subdukcji i kolizji na podstawie ryciny przedstawiającej tektonikę płyt; – wymienia i opisuje rodzaje skał; – wyróżnia główne minerały skałotwórcze; – przedstawia gospodarcze zastosowania skał; – klasyfikuje skały; – przedstawia genezę skał magmowych, osadowych i metamorficznych; – rozpoznaje wybrane rodzaje skał; – wymienia główne procesy wewnętrzne 	<ul style="list-style-type: none"> – budowa wnętrza Ziemi – tektonika płyt litosfery – podział i geneza skał oraz ich gospodarcze zastosowanie – procesy endogeniczne modelujące powierzchnię Ziemi – wulkanizm i trzęsienia ziemi – procesy endogeniczne modelujące powierzchnię Ziemi – ruchy górotwórcze – procesy egzogeniczne modelujące

<p>poszczególnymi elementami środowiska geograficznego.</p> <p>2. Dostrzeżenie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>3. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.</p> <p>2. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody.</p> <p>3. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>4. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego.</p>	<p>Ziemi (erozja, transport, akumulacja) oraz skutki rzeźbotwórczej działalności rzek, wiatru, lodowców, lądolodu i mórz oraz wietrzeń;</p> <p>– rozpoznaje wybrane rodzaje skał oraz przedstawia ich gospodarcze zastosowanie.</p>	<p>prowadzące do urozmaicenia powierzchni Ziemi (wulkanizm, plutonizm, trzęsienia ziemi);</p> <p>– przedstawia podział wulkanów;</p> <p>– wie, na czym polega trzęsienie ziemi;</p> <p>– wyjaśnia przebieg głównych procesów wewnętrznych prowadzących do urozmaicenia powierzchni Ziemi (wulkanizm, plutonizm, trzęsienia ziemi);</p> <p>– opisuje budowę wulkanów;</p> <p>– wskazuje lokalizację wulkanów na Ziemi;</p> <p>– wskazuje regiony występowania trzęsień ziemi;</p> <p>– opisuje skutki trzęsień ziemi;</p> <p>– wymienia i opisuje typy genetyczne gór;</p> <p>– opisuje przebieg procesów górotwórczych;</p> <p>– wymienia główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja);</p> <p>– wymienia zjawiska wietrzeń fizycznego i chemicznego ;</p> <p>– charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja);</p> <p>– charakteryzuje rodzaje wietrzeń fizycznego i chemicznego, krasowienia;</p> <p>– wyjaśnia skutki rzeźbotwórczej działalności rzek i mórz;</p> <p>– opisuje produkty i formy powstałe w wyniku procesów wietrzeń;</p> <p>– wymienia typy rzeźby polodowcowej;</p> <p>– opisuje i formy powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności lodowców górskich, lądolodu oraz wiatru.</p>	<p>powierzchnię Ziemi – wietrzeń, działalność wód płynących oraz fal morskich</p> <p>– procesy egzogeniczne modelujące powierzchnię Ziemi – rzeźbotwórcza działalność lodowców oraz wiatru</p>
---	---	---	--

VI. Procesy glebotwórcze oraz powiązania klimatyczno-glebowo-roślinne na świecie – 3 lekcje			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego.</p> <p>2. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>3. Prognozowanie przemian zachodzących</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia cechy głównych typów gleb w Polsce oraz ocenia ich przydatność rolniczą; – wyjaśnia zależności między klimatem a występowaniem formacji roślinnych w układzie strefowym na Ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie gleby; – wymienia i opisuje czynniki glebotwórcze; – wymienia i opisuje poziomy glebowe; – przedstawia przebieg głównych procesów glebotwórczych; – charakteryzuje przydatność rolniczą gleb i podaje klasę bonitacyjną; – poznaje i opisuje typy gleb i ich rozmieszczenie w Polsce; – wymienia i opisuje czynniki wpływające na rozmieszczenie szaty roślinnej na Ziemi; – wymienia i opisuje strefy roślinności na Ziemi; – opisuje strefowe zróżnicowanie środowiska przyrodniczego (w zależności od szerokości geograficznej i wysokości npm) – wykazuje zależność między klimatem, występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym na wybranych przykładach; – omawia czynniki wpływające na piętrowość roślinną w wybranym masywie górskim na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> – procesy glebotwórcze – typy genetyczne gleb i ich przydatność rolnicza – strefowość roślinna

<p>w środowisku przyrodniczym.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.</p> <p>2. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody.</p> <p>3. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>4. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego.</p>			
<p>VII. Środowisko przyrodnicze Polski – 6 lekcji</p>			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Poznanie różnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie główne regiony fizyczno-geograficzne Polski; – charakteryzuje na podstawie map rozmieszczenie głównych zasobów surowców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna kryteria podziału na regiony fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego – wskazuje na mapie główne regiony fizyczno-geograficzne Polski; – przedstawia cechy ukształtowania powierzchni wybranych regionów fizyczno-geograficznych Polski; – rozróżnia na podstawie materiałów źródłowych główne cechy wybranych krajobrazów Polski; – przedstawia rozmieszczenie surowców mineralnych występujących na obszarze Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> – podział Polski na regiony fizyczno-geograficzne na podstawie mapy fizycznej Polski (wg. Kondrackiego) – określanie głównych cech krajobrazu na przykładzie wybranych regionów fizyczno-

<p>zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p> <p>5. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>mineralnych Polski oraz określa ich znaczenie gospodarcze;</p> <p>– charakteryzuje klimat Polski, posługując się mapami elementów klimatu i danymi klimatycznymi;</p> <p>– charakteryzuje sieć wodną Polski;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki niedoboru wody w wybranych regionach Polski;</p> <p>– uzasadnia konieczność działań na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego w Polsce oraz przedstawia różne formy ochrony przyrody w Polsce.</p>	<p>– omawia znaczenie gospodarcze wybranych surowców mineralnych;</p> <p>– charakteryzuje główne cechy klimatu Polski;</p> <p>– określa zróżnicowanie sieci wodnej Polski;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki niedoboru wody w wybranych regionach Polski;</p> <p>– przedstawia zróżnicowanie form ochrony przyrody w Polsce;</p> <p>– omawia rozmieszczenie obszarów chronionych w Polsce;</p> <p>– przedstawia działania na rzecz ochrony przyrody w Polsce.</p>	<p>geograficznych Polski</p> <p>– analiza rozmieszczenia surowców mineralnych Polski na podstawie mapy z atlasu geograficznego</p> <p>– analiza wielkości zasobów i wydobycia poszczególnych surowców na podstawie danych z rocznika statystycznego</p> <p>– zastosowanie gospodarcze surowców</p> <p>– czynniki wpływające na klimat Polski</p> <p>– zróżnicowanie wybranych elementów klimatu Polski</p> <p>– analiza klimatogramów</p> <p>– główne cechy sieci rzecznej</p> <p>– obszary deficytowe zasobów wodnych w Polsce</p>
---	--	--	---

<p>6. Interpretowanie treści różnych map.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>2. Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.</p> <p>3. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata.</p> <p>4. Przyjmowanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.</p>			<ul style="list-style-type: none"> – formy ochrony przyrody w Polsce – rozmieszczenie parków narodowych w Polsce
<p>Klasa II</p>			
<p>I. Rozwój społeczno-gospodarczy świata – 5 lekcji</p>			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami i metodami pozyskiwania informacji geograficznej.</p> <p>2. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> –posługuje się mapą podziału politycznego świata do analizy procesów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia współczesne zmiany na mapie politycznej świata; – wymienia czynniki wpływające na aktualny podział polityczny świata; – opisuje rozwój terytorialny Unii Europejskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> – podział polityczny świata – czynniki wpływające na współczesny podział polityczny świata

<p>procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>3. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>4. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>5. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.</p> <p>6. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p>	<p>społeczno-ekonomicznych;</p> <p>–przedstawia pozytywne i negatywne skutki procesów integracji politycznej i gospodarczej na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej;</p> <p>– wskazuje na mapie miejsca ważniejszych konfliktów zbrojnych i podaje przykłady aktów terrorystycznych w wybranych regionach świata w XXI wieku;</p> <p>– analizuje zróżnicowanie przestrzenne państw świata według wskaźników rozwoju – PKB</p>	<p>– omawia integrację gospodarczą państw na przykładzie innych organizacji międzynarodowych;</p> <p>– wymienia i opisuje wybrane współczesne konflikty zbrojne i omawia ich konsekwencje jego przyczyny;</p> <p>– wymienia i charakteryzuje mierniki określające poziom rozwoju gospodarczego;</p> <p>– wymienia kraje wysoko rozwinięte i rozwijające się według różnych kryteriów;</p> <p>– opisuje strukturę wytwarzania PKB w krajach wysoko rozwiniętych, rozwijających się i najsłabiej rozwiniętych.</p>	<p>– procesy integracji politycznej i gospodarczej na przykładzie Unii Europejskiej i innych organizacji międzynarodowych</p> <p>– geneza i rozmieszczenie wybranych konfliktów zbrojnych</p> <p>– rozwój gospodarczy państw świata i jego mierniki</p> <p>– przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju gospodarczego krajów świata</p> <p>– znaczenie rolnictwa, przemysłu i usług w strukturze PKB w wybranych krajach świata</p>
--	---	--	--

<p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>na jednego mieszkańca, Wskaźnika Rozwoju Społecznego (HDI), Wskaźnika Ubóstwa Społecznego (HPI).</p>		
<p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p>			
<p>1. Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.</p> <p>2. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody, krajobrazów przyrodniczych i kulturowych oraz osiągnięciami cywilizacyjnymi ludzkości.</p> <p>3. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p>			
<p>II. Rozwój demograficzny ludności – 8 lekcji</p>			
<p>I. Wiedza</p>	<p>Uczeń:</p>	<p>Uczeń:</p>	<p>– obszary o wysokiej</p>

<p>1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p>	<p>– wskazuje obszary koncentracji ludności i małej gęstości zaludnienia oraz określa czynniki i prawidłowości w zakresie rozmieszczenia ludności świata;</p> <p>– analizuje i wyjaśnia zmiany liczby ludności świata oraz przestrzenne zróżnicowanie wielkości wskaźników: urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego;</p> <p>– wykazuje znaczenie struktury wieku i wykształcenia ludności w rozwoju gospodarczym państw;</p>	<p>– wskazuje obszary koncentracji ludności oraz regiony słabo zaludnione na świecie;</p> <p>– charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności;</p> <p>– określa zmiany w liczbie ludności w różnych regionach świata i wskazuje czynniki wpływające na dynamikę zaludnienia;</p> <p>– definiuje pojęcia ruchu naturalnego ludności, przyrostu naturalnego, dzietności, migracji, starzenia się ludności;</p> <p>– omawia zróżnicowanie natężenia urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego;</p> <p>– klasyfikuje migracje, przedstawia ich zróżnicowanie na świecie oraz omawia problem migracji zagranicznych i uchodźstwa;– charakteryzuje strukturę narodowościową, ludności świata;</p> <p>definiuje pojęcie urbanizacji i wymienia etapy rozwoju miast.</p> <p>- opisuje zmiany we współczesnym osadnictwie wiejskim.</p>	<p>i niskiej gęstości zaludnienia</p> <p>– wskaźnik dynamiki zaludnienia</p> <p>– obszary wzrostu i spadku liczby ludności (depopulacja)</p> <p>– ruch naturalny ludności i jego elementy</p> <p>– wskaźnik przyrostu naturalnego i salda migracji</p> <p>– współczynnik dzietności i jego zróżnicowanie</p> <p>– struktura wieku ludności i kryteria podziału na grupy wieku</p> <p>– czynniki, i zróżnicowanie procesu starzenie się ludności</p> <p>– kierunki migracji na świecie</p> <p>– zróżnicowanie narodowościowe</p> <p>– urbanizacja, osadnictwo miejskie i wiejskie</p>
<p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Interpretowanie treści różnych map.</p> <p>2. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>3. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p>			

<p>4. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>5. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>6. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>– omawia przyczyny procesu starzenia się ludności oraz zróżnicowanie tego procesu na świecie;</p> <p>– charakteryzuje główne kierunki, przyczyny i konsekwencje migracji ludności na świecie;</p>		
<p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. 2. Przełamywanie stereotypów i kształtowanie postaw solidarności, szacunku i empatii wobec Polaków oraz przedstawicieli innych narodów i społeczności.</p>	<p>– charakteryzuje strukturę narodowościową ludności świata i Polski, -analizuje zróżnicowanie etniczne w wybranych regionach świata oraz uzasadnia potrzebę przeciwdziałania dyskryminacji</p>		

	<p>rasowej, ksenofobii i pokrewnym formom nietolerancji na świecie;</p> <p>-określa główne przyczyny i skutki urbanizacji oraz analizuje zróźnicowanie wskaźnika urbanizacji na świecie i w Polsce;</p> <p>-identyfikuje główne czynniki i skutki rozwoju obszarów wiejskich na świecie i w Polsce oraz wyjaśnia przyczyny depopulacji niektórych wsi.</p>		
--	--	--	--

III. Współczesne kierunki rozwoju gospodarczego na świecie – 6 lekcji			
I. Wiedza			
1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.			
2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.			
3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.			
4. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.			
5. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.			
II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce			
1. Interpretowanie treści różnych map.			
2. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).			
	Uczeń: – wyjaśnia przyczyny zmiany roli sektorów gospodarki (rolnictwa, przemysłu i usług) w rozwoju cywilizacyjnym dla wybranych krajów świata, w tym Polski; – charakteryzuje przejawy procesów globalizacji w aspekcie gospodarczym, społecznym i politycznym, dyskutuje na temat skutków tego procesu dla Polski i podaje ich przykłady na podstawie własnych obserwacji;		

<p>3. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>4. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>5. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>6. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>– wnioskuje na podstawie dostarczonych informacji o kierunkach rozwoju gospodarczego Polski;</p> <p>– dyskutuje na temat problemów rynku pracy w Polsce;</p> <p>– charakteryzuje główne cechy gospodarki opartej na wiedzy oraz</p>		
<p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p>			
<p>1. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. 2. Przełamywanie stereotypów i kształtowanie postaw solidarności, szacunku i empatii wobec Polaków oraz przedstawicieli innych narodów i społeczności.</p>	<p>społeczeństwa informacyjnego;</p> <p>– uzasadnia znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym;</p> <p>– poddaje refleksji problem wpływu konsumpcjonizmu, pracoholizmu i presji gospodarczej związanej z maksymalizacją zysków na</p>		

	zdrowie i życie człowieka oraz jego więzi rodzinne.		
IV. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo – 5 lekcji			
I. Wiedza 1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji. 2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej. 3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda. 4. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej. 5. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.	Uczeń: – wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa na świecie; – wyjaśnia zasięg geograficzny głównych upraw i chowu zwierząt na świecie; – wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika lesistości na świecie i w Polsce oraz uzasadnia konieczność	Uczeń: – określa funkcje rolnictwa w gospodarce i przestrzeni geograficznej; – ocenia środowisko przyrodnicze w zakresie warunków dla rozwoju rolnictwa; – omawia pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa; – określa zróżnicowanie użytkowania ziemi na przykładach krajów z różnych kontynentów; – definiuje pojęcie produkcji roślinnej; – dokonuje klasyfikacji roślin uprawnych na świecie; – wymienia czołowych producentów wybranych upraw na świecie; – określa zależności pomiędzy typem klimatu, glebami a uprawami roślinnymi na wybranych przykładach; – definiuje pojęcie produkcji zwierzęcej; – określa produkty pochodzące z produkcji zwierzęcej; – określa czynniki kształtujące wielkość i kierunki produkcji zwierzęcej; – określa zasięg geograficznych chowu wybranych	– analiza wybranych cech środowiska przyrodniczego pod kątem rozwoju rolnictwa – rola czynników ekonomicznych, politycznych, struktury agrarnej oraz poziomu kultury rolnej w rozwoju rolnictwa – analiza danych statystycznych (z bazy FAOSTAT) dotyczących struktury użytkowania ziemi (stan i dynamika) – analiza wybranych upraw na świecie na podstawie danych statystycznych FAO
II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w			

<p>praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>2. Kształtowanie więzi emocjonalnych</p>	<p>racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi;</p> <p>– dyskutuje na temat możliwości wykorzystania zasobów biologicznych morza i wód śródlądowych, rozwoju akwakultury w kontekście zachowania równowagi ekosystemów wodnych.</p>	<p>gatunków zwierząt;</p> <p>– określa funkcję lasów w środowisku przyrodniczym</p> <p>– omawia zróżnicowanie powierzchni leśnych i ich skład gatunkowy w różnych typach klimatu;</p> <p>- wymienia przykłady krajów o największej i najmniejszej lesistości;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny zmian w lesistości;</p> <p>– omawia gospodarcze wykorzystanie lasów;</p> <p>– wskazuje największe zagrożenia dla lasów;</p> <p>– omawia cechy gospodarki morskiej i jej zagrożenia;</p> <p>– definiuje rybołówstwo i podaje jego podział;</p> <p>– wskazuje największe łowiska ryb;</p> <p>– wymienia przykłady krajów o największych połowach morskich oraz o największym spożyciu ryb.</p>	<p>– analiza zbiorów i plonów wybranych upraw</p> <p>– rozmieszczenie wybranych upraw roślinnych na świecie</p> <p>– zróżnicowanie pogłowia wybranych gatunków zwierząt – typy zbiorowisk leśnych w różnych strefach klimatycznych</p> <p>- analiza lesistości (stan i zmiany) na podstawie danych statystycznych</p> <p>- przyczyny deforestacji</p> <p>- znaczenie gospodarki leśnej</p> <p>- pozyskanie drewna w wybranych krajach</p> <p>- charakterystyka rodzajów gospodarki morskiej</p> <p>- analiza danych statystycznych dotyczących połowów morskich i spożycia ryb</p> <p>– zagrożenia</p>
---	--	--	--

<p>z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.</p> <p>3. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata.</p>			<p>zasobów morskich</p>
<p>V. Przemysł i budownictwo – 6 lekcji</p>			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zmieniającą się rolę czynników lokalizacji przemysłu oraz ich wpływ na rozmieszczenie i rozwój wybranych działów przemysłu; – porównuje cechy przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii oraz analizuje gospodarcze i społeczne korzyści rozwoju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenie przemysłu w gospodarce krajów oraz jego zmieniającą się rolę; – dokonuje podziału czynników lokalizacji przemysłu; – omawia czynniki lokalizacji przemysłu i ich zmiany w czasie; – wskazuje rozmieszczenie wybranych okręgów przemysłowych w Polsce i na świecie i opisuje wybrane przykłady; – wyjaśnia proces restrukturyzacji przemysłu na wybranych przykładach; – omawia cechy i rodzaje przemysłu zaawansowanych technologii; – wskazuje przykłady lokalizacji przemysłu zaawansowanych technologii; – wymienia czynniki rozwoju budownictwa; – wyjaśnia, co to jest proces deindustrializacji i reindustrializacji; – wskazuje działania przyczyniające się do zmniejszenia zużycia energii; – definiuje odnawialne i nieodnawialne źródła 	<ul style="list-style-type: none"> – zmiany w strukturze przemysłu – podział i charakterystyka czynników lokalizacji przemysłu – korzyści i niekorzyści aglomeracji i proces deglomeracji przemysłu – zmiany czynników lokalizacji przemysłu w czasie – podział obszarów koncentracji przemysłu – rozmieszczenie obszarów koncentracji przemysłu i ich zmiany

<p>poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>nowoczesnego przemysłu;</p> <p>– analizuje przebieg i konsekwencje procesów deindustrializacji w wybranych państwach świata oraz uzasadnia rolę procesów reindustrializacji na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem Europy i Polski;</p> <p>– charakteryzuje zmiany w strukturze zużycia energii, z uwzględnieniem podziału na źródła odnawialne i nieodnawialne, porównuje strukturę produkcji energii w Polsce ze strukturą w</p>	<p>energii oraz dokonuje ich podziału;</p> <p>– omawia rozmieszczenie i poziom wydobycia najważniejszych surowców energetycznych;</p> <p>– omawia pozytywne i negatywne skutki wykorzystywania odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii;</p> <p>– omawia strukturę produkcji energii elektrycznej;</p> <p>– opisuje główne cechy wytwarzania energii elektrycznej z różnych źródeł;</p> <p>– wyjaśnia rolę budownictwa w gospodarce w Polsce i na świecie;</p> <p>– wskazuje potrzebę zharmonizowania stylu budownictwa ze środowiskiem przyrodniczym i uwarunkowaniami kulturowymi na wybranych przykładach.</p>	<p>– cechy przemysłu zaawansowanych technologii</p> <p>– podział przemysłu zaawansowanych technologii– analiza procesów deindustrializacji i reindustrializacji</p> <p>– podział źródeł energii,</p> <p>– rozmieszczenie i wydobycie surowców energetycznych</p> <p>– dyskusja na temat źródeł odnawialnych i nieodnawialnych</p> <p>– analiza różnicowania wielkości produkcji energii elektrycznej na świecie</p> <p>– struktura produkcji energii elektrycznej na świecie w wybranych krajach na podstawie danych statystycznych</p> <p>– analiza cech budownictwa i jego znaczenia w gospodarce</p>
<p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p>			
<p>1. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>2. Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.</p> <p>3. Rozwijanie poczucia</p>			

<p>odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata.</p>	<p>innych krajach oraz wyjaśnia wpływ struktury przemysłu i źródeł energii na środowisko przyrodnicze; – przedstawia rolę budownictwa w gospodarce Polski i podaje argumenty przemawiające za koniecznością dostosowania stylu budownictwa do danego krajobrazu.</p>		<p>– regionalne style budownictwa na wybranych przykładach (np. Alpy, Podhale, Kaszuby)</p>
<p>VI. Rola usług we współczesnej gospodarce – 4 lekcje</p>			
<p>I. Wiedza 1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji. 2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni</p>	<p>Uczeń: – charakteryzuje zróżnicowanie sektora usługowego i analizuje jego strukturę w</p>	<p>Uczeń: – dokonuje podziału usług według różnych kryteriów; – wyjaśnia rolę usług we współczesnej gospodarce; – określa zróżnicowanie sektora usług w Polsce i na przykładzie wybranych krajów świata; – przedstawia podział transportu według różnych</p>	<p>– analiza udziału usług w strukturze zatrudnienia w Polsce i wybranych krajach świata na podstawie danych</p>

<p>geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu</p>	<p>Polsce i innych wybranych krajach świata;</p> <p>– wyjaśnia znaczenie usług komunikacyjnych (transportu i łączności), edukacyjnych, finansowych i turystycznych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata;</p> <p>– przedstawia zalety i wady różnych rodzajów transportu oraz charakteryzuje uwarunkowania ich rozwoju w Polsce;</p> <p>– na podstawie zebranych informacji, danych statystycznych i map formułuje wnioski dotyczące</p>	<p>kryteriów;</p> <p>– charakteryzuje gęstość sieci transportowej (drogi i sieć kolejowa) na świecie;</p> <p>– charakteryzuje poszczególne rodzaje transportu;</p> <p>– omawia rolę transportu lotniczego we współczesnych przewozach pasażerskich;</p> <p>– omawia zmiany znaczenia transportu kolejowego i perspektywy jego rozwoju na tle gwałtownego rozwoju motoryzacji;</p> <p>– opisuje wpływ inwestycji w zakresie infrastruktury transportowej na środowisko przyrodnicze (autostrady, obwodnice, lotniska);</p> <p>– definiuje społeczeństwo informacyjne;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega telekomunikacja satelitarna i światłowodowa;</p> <p>– ocenia rolę telekomunikacji we współczesnej gospodarce i życiu codziennym;</p> <p>– wyjaśnia rolę usług edukacyjnych we współczesnej gospodarce;</p> <p>– ocenia rolę usług finansowych w rozwoju innych sektorów gospodarki;</p> <p>– opisuje rozmieszczenie najważniejszych centrów finansowych na świecie</p> <p>– opisuje podział turystyki według różnych kryteriów;</p> <p>– omawia czynniki wpływające na rozwój turystyki;</p> <p>– ocenia społeczno-gospodarcze znaczenie turystyki;</p> <p>– opisuje cechy i rozmieszczenie najważniejszych regionów turystycznych na świecie;</p> <p>– omawia zagospodarowanie turystyczne na</p>	<p>statystycznych</p> <p>– zróżnicowanie struktury usług w Polsce i wybranych krajach świata na podstawie danych statystycznych</p> <p>– klasyfikacja transportu – rozwój transportu kolejowego (historycznie i współcześnie; koleje dużych prędkości, terminale i centra logistyczne, rozwój kolei podziemnych)</p> <p>– analiza sieci kolejowej na podstawie map tematycznych</p> <p>– rozwój transportu samochodowego</p> <p>– analiza gęstości dróg i autostrad na podstawie mapy tematycznej – analiza połączeń lotniczych na podstawie danych</p>
---	--	---	---

<p>codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>2. Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.</p> <p>3. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata.</p>	<p>atrakcyjności wybranych regionów turystycznych świata.</p>	<p>wybranych przykładach.</p>	<p>Eurostat</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozmieszczenie głównych lotnisk na podstawie mapy tematycznej - cechy charakterystyczne transportu wodnego i przesyłowego (przeładunki portów, sieć gazociągów i ropociągów) - analiza zmian w liczbie użytkowników internetu na świecie (www.internetworldstats.com) – zróżnicowanie poziomu analfabetyzmu na świecie – analiza rozmieszczenia centrów finansowych (giełdy, siedziby największych banków) – dyskusja o
---	---	-------------------------------	---

			<p>rodzajach turystyki i jej znaczeniu we współczesnym świecie</p> <p>– analiza ruchu turystycznego w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych (UNWTO)</p> <p>– przykłady zagospodarowania turystycznego w wybranych regionach świata (internet)</p>
Klasa III			
I. Społeczeństwo i gospodarka Polski – 11 lekcji			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia rozmieszczenie ludności w Polsce;</p> <p>– analizuje strukturę demograficzną ludności Polski na podstawie danych liczbowych i piramidy wieku i płci</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wskazuje regiony o dużej i małej gęstości zaludnienia w Polsce;</p> <p>– identyfikuje prawidłowości związane z rozmieszczeniem ludności w Polsce;</p> <p>– analizuje czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce;</p> <p>– definiuje kryteria i dokonuje podziału ludności wg wieku;</p>	<p>– gęstość zaludnienia w wybranych miastach i gminach wiejskich</p> <p>– podział ludności na grupy wiekowe</p> <p>– analiza statystyczna</p>

<p>konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p> <p>5. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w</p>	<p>oraz wyjaśnia zmiany liczby ludności, przyrostu naturalnego i rzeczywistego ludności Polski;</p> <p>– podaje przyczyny migracji wewnętrznych i zewnętrznych, główne kierunki emigracji Polaków oraz przedstawia sytuację migracyjną w swoim regionie;</p> <p>– wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia, podaje przyczyny bezrobocia i analizuje przestrzenne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce;</p> <p>– omawia procesy urbanizacyjne i zmiany osadnictwa wiejskiego w Polsce, wiążąc je z przemianami społecznymi i gospodarczymi;</p> <p>– analizuje wpływ czynników przyrodniczych i</p>	<p>– identyfikuje obszary o wysokim udziale ludności w starszym wieku oraz obszary o niskim udziale ludności młodej;– opisuje zmiany w strukturze wieku ludności Polski;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega proces starzenia się ludności, jakiego są jego uwarunkowania i konsekwencje;</p> <p>– wskazuje regiony o wzroście i spadku liczby ludności w Polsce na podstawie mapy tematycznej w atlasie i danych statystycznych (według województw i powiatów);</p> <p>– wskazuje zróżnicowanie poszczególnych elementów ruchu naturalnego ludności w Polsce (urodzenia, zgony, przyrost naturalny, współczynnik dzietności);</p> <p>– omawia zróżnicowanie natężenia i kierunków migracji oraz ich zmiany w okresie od początku transformacji społeczno-gospodarcze po wejściu do Unii Europejskiej;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków;</p> <p>– omawia strukturę zatrudnienia Polski wg głównych sektorów gospodarki;</p> <p>– wyjaśnia zróżnicowanie stopy bezrobocia w Polsce;</p> <p>– wyjaśnia zmiany w osadnictwie miejskim i wiejskim;</p> <p>– określa wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa w Polsce;</p> <p>– omawia zróżnicowanie poziomu rozwoju rolnictwa w Polsce;</p> <p>– wyjaśnia przemiany, jakie zaszły w przemyśle Polski po 1989 r.;</p> <p>– ocenia perspektywy rozwoju przemysłu wysokich</p>	<p>udziałów procentowych grup wieku i ich zmian</p> <p>– wskaźniki obciążenia ekonomicznego</p> <p>– proces starzenia się ludności i jego konsekwencje</p> <p>– analiza zmian liczby ludności Polski (wskaźnik dynamiki zaludnienia) na podstawie danych statystycznych</p> <p>– analiza współczynnika przyrostu rzeczywistego ludności</p> <p>– analiza zmian w zaludnieniu na podstawie mapy tematycznej</p> <p>– analiza współczynników przyrostu naturalnego, urodzeń, zgonów i współczynnika dzietności na</p>
--	---	--	---

<p>praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu</p>	<p>pozaprzyrodniczych na rozwój i rozmieszczenie produkcji rolnej w Polsce;</p> <p>– podaje przyczyny i kierunki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. oraz ocenia możliwości rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce;</p> <p>– ocenia stan gospodarki morskiej Polski;</p> <p>– analizuje przyczyny zmian i zróżnicowanie sieci transportu w Polsce;</p> <p>– przedstawia główne walory turystyczne Polski.</p>	<p>technologii w Polsce;</p> <p>– określa rolę przemysłu Polski na tle świata;– analizuje rozmieszczenie sieci transportu w Polsce (drogowy, kolejowy, wodny, lotniczy);</p> <p>– przedstawia uwarunkowania rozwoju i strukturę transportu w Polsce;</p> <p>– określa zmiany w strukturze transportu w Polsce po 1989 r.;</p> <p>– omawia dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe wybranego regionu w Polsce.</p>	<p>przykładzie danych statystycznych;</p> <p>– analiza danych statystycznych (saldo migracji według powiatów oraz rozmieszczenie Polaków zagranicą)</p> <p>– czynniki wpływające na migrację zagraniczną i konsekwencje migracji</p> <p>– analiza danych statystycznych (pracujący, podmioty gospodarcze, stopa bezrobocia)</p> <p>– analiza zmian w osadnictwie miejskim i wiejskim</p> <p>– podział rolnictwa.</p> <p>– przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce</p> <p>– zróżnicowanie poziomu rozwoju rolnictwa w Polsce (wskaźniki – liczba</p>
---	--	--	---

<p>codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p> <p>6. Interpretowanie treści różnych map.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>2. Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.</p> <p>3. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz</p>			<p>ciągników na 100 ha, zużycie nawozów)</p> <ul style="list-style-type: none"> – procesy restrukturyzacji przemysłu – zmiany w koncentracji przemysłu – rola przemysłu wysokich technologii – produkcja przemysłowa w Polsce na tle innych krajów świata (na przykładzie wybranych wyrobów) – analiza sieci transportu na podstawie map tematycznych – wybrane obiekty dziedzictwa kulturowego w regionie – cechy wybranych regionów turystycznych w Polsce
--	--	--	---

<p>przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata. 4. Przyjmowanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.</p>			
<p>II. Zróżnicowanie społeczno-kulturowe Polski – 6 lekcji</p>			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zróżnicowanie etnograficzne Polski; – porównuje poziom życia ludności (w zakresie stanu środowiska, warunków mieszkaniowych, infrastruktury komunalnej, dostępu do kultury, oświaty i ochrony zdrowia) w wybranych regionach Polski; – dyskutuje na temat zalet i wad życia na wsi i w miastach różnej wielkości oraz 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia rozmieszczenie wybranych grup etnograficznych w Polsce; – charakteryzuje wybrane grupy etnograficzne; – analizuje poziom życia ludności w wybranych regionach Polski; – dyskutuje na temat pozytywnych i negatywnych aspektów mieszkania na wsi i w mieście; – omawia cechy największych miast w Polsce; – omawia wybrane działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego; – charakteryzuje przestrzenne zróżnicowanie ubóstwa w Polsce na podstawie wybranych wskaźników; – wskazuje działania na rzecz poprawy jakości życia i ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – grupy etnograficzne w Polsce – zróżnicowanie poziomu życia w Polsce – zróżnicowanie miejskiego i wiejskiego stylu życia i jego zmiany – działanie na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego (przykłady) – ograniczanie wykluczenia społecznego

<p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p> <p>5. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i</p>	<p>w wybranych regionach;</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje cechy indywidualne wybranych miast w Polsce; – dostrzega wartość partycypacji społecznej w działaniach na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego, w tym poprawy jakości życia; – analizuje dane dotyczące regionalnego zróżnicowania ubóstwa, – wykazuje znaczenie solidarności społecznej oraz proponuje działania na rzecz ograniczania biedy i wykluczenia społecznego w Polsce. 		
--	---	--	--

<p>kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p> <p>6. Interpretowanie treści</p>			
--	--	--	--

<p>różnych map.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym</p> <p>zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>2. Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.</p> <p>3. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego</p>			
---	--	--	--

<p>regionu, Polski i świata.</p> <p>4. Przyjmowanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.</p> <p>5. Przełamywanie stereotypów i kształtowanie postaw solidarności, szacunku i empatii wobec Polaków oraz przedstawicieli innych narodów i społeczności.</p>			
<p>III. Uwarunkowania przyrodnicze gospodarczej działalności człowieka – 4 lekcje</p>			
<p>I. Wiedza</p> <p>1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.</p> <p>2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykazuje związki kierunków produkcji rolnej, w tym struktury upraw i chowu zwierząt, z klimatem, ukształtowaniem powierzchni, żyznością gleb i zasobami wodnymi; – wyjaśnia związki między występowaniem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje współzależności pomiędzy klimatem, żyznością gleb, ukształtowaniem powierzchni i zasobami wodnymi a produkcją rolną (produkcją roślinną i zwierzęcą) – podaje przykłady przyrodniczych uwarunkowań rolnictwa na kierunki produkcji rolnej; - identyfikuje współzależności pomiędzy rozmieszczeniem surowców mineralnych a kierunkami rozwoju przemysłu i strukturą towarową handlu zagranicznego w wybranych krajach; – identyfikuje przykłady pokonywania ograniczeń zasobów środowiska przyrodniczego przez gospodarczą działalność człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> – analiza współzależności między czynnikami przyrodniczymi rolnictwa a rodzajem działalności rolniczej – analiza wpływu przyrodniczych uwarunkowań na kierunki produkcji rolnej na podstawie

<p>geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.</p> <p>3. Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.</p> <p>5. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska</p>	<p>surowców mineralnych a kierunkami rozwoju przemysłu i strukturą towarową handlu zagranicznego;</p> <p>– prezentuje przykłady sposobów pokonywania przyrodniczych ograniczeń działalności gospodarczej człowieka i ocenia ich zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>– ocenia rolę środowiska przyrodniczego dla gospodarki człowieka z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>map tematycznych</p> <p>– analiza współzależności pomiędzy rozmieszczeniem surowców mineralnych a kierunkami rozwoju przemysłu i strukturą towarową handlu zagranicznego w wybranych krajach na przykładzie map tematycznych i danych statystycznych</p> <p>– zmiany w wykorzystywaniu zasobów środowiska przyrodniczego przez człowieka wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym w przeszłości i współcześnie.</p>
---	---	---	--

<p>geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p>			
---	--	--	--

**III. Kształtowanie postaw –
wychowanie**

1. Podejmowanie
refleksji nad pięknem i
harmonią świata
przyrody, krajobrazów
przyrodniczych i
kulturowych oraz
osiągnięciami
cywilizacyjnymi
ludzkości.

2. Rozumienie potrzeby
racjonalnego
gospodarowania w
środowisku geograficznym
zgodnie z zasadami
zrównoważonego
rozwoju oraz
konieczności
rekultywacji i
rewitalizacji obszarów
zdegradowanych.

3. Kształtowanie więzi
emocjonalnych z
najbliższym
otoczeniem, regionem
oraz krajem ojczystym.

4. Rozwijanie poczucia
odpowiedzialności za
stan środowiska
geograficznego,

kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata.			
IV. Relacje człowiek – środowisko geograficzne – 7 lekcji			
I. Wiedza 1. Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji. 2. Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej. 3. Rozumienie prawidłowości w zakresie	Uczeń: – wykazuje wpływ działalności człowieka na powstawanie smogu na przykładzie wybranych miejscowości, podaje przyczyny jego powstawania oraz proponuje sposoby zapobiegania jego występowaniu; – ocenia korzyści i negatywny wpływ wielkich inwestycji hydrologicznych (np. Zapory Trzech Przełomów na Jangcy, Wysokiej Tamy na Nilu, zapory na rzece Omo zasilającej Jezioro Turkana) na środowisko geograficzne;	Uczeń: – omawia wpływ działalności gospodarczej człowieka na atmosferę ze szczególnym uwzględnieniem zmian klimatycznych (globalne ocieplenie); – wyjaśnia przyczyny i konsekwencje powstawania smogu; – omawia przyczyny i proponuje sposoby zapobiegania powstawaniu smogu; – wskazuje przyczyny powstawania wielkich inwestycji hydrologicznych na świecie; – ukazuje funkcjonowanie wielkich inwestycji hydrologicznych na wybranych przykładach; – ocenia pozytywne i negatywne skutki wielkich inwestycji hydrologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na środowisko przyrodnicze – ocenia negatywne skutki działalności rolniczej na środowisko przyrodnicze (chemizacja, nadmierny wypas, erozja gleb, nadmierny pobór wody); – podaje sposoby zapobiegania degradacji środowiska przyrodniczego w wyniku działalności rolniczej; – ocenia negatywne skutki działalności górniczej na środowisko przyrodnicze (kopalnie odkrywkowe,	– dyskusja na temat przyczyn i skutków globalnych zmian klimatu – analiza przyczyn i skutków kwaśnych opadów i smogu – analiza najbardziej zanieczyszczonych pod względem jakości powietrza miast w Polsce/ Europie i na świecie na podstawie danych statystycznych – analiza rozmieszczenia wielkich inwestycji hydrologicznych

<p>funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.</p> <p>4. Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.</p> <p>5. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.</p> <p>II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce</p> <p>1. Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).</p> <p>2. Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych</p>	<p>– analizuje na przykładach ze świata i z Polski wpływ działalności rolniczej, w tym płodozmianu i monokultury rolnej, chemizacji i mechanizacji rolnictwa, melioracji i nadmiernego wypasu zwierząt, na środowisko przyrodnicze;</p> <p>– wyjaśnia wpływ górnictwa na środowisko przyrodnicze na przykładzie odkrywkowych i głębinowych kopalni w Polsce i na świecie oraz dostrzega konieczność rekultywacji terenów pogórnich;</p> <p>– analizuje przykłady degradacji krajobrazu kulturowego miast i terenów wiejskich oraz wyjaśnia rolę planowania przestrzennego w jego</p>	<p>hałdy);</p> <p>– podaje sposoby zapobiegania degradacji środowiska przyrodniczego w wyniku działalności górniczej (rekultywacja terenów pogórnich);</p> <p>– ocenia negatywne skutki turystyki w środowisku przyrodniczym (turystyka masowa, rozwój zagospodarowania turystycznego)</p> <p>– podaje sposoby zapobiegania degradacji środowiska przyrodniczego w wyniku działalności turystycznej i uprawiania turystyki;</p> <p>– ocenia negatywne skutki działalności transportowej (korki, inwestycje w infrastrukturę transportową na obszarach przyrodniczo cennych);</p> <p>– podaje sposoby zapobiegania degradacji środowiska przyrodniczego w wyniku działalności transportowej;</p> <p>– definiuje pojęcie krajobrazu kulturowego;</p> <p>– wskazuje przykłady krajobrazów kulturowych w Polsce i na świecie.</p>	<p>– analiza lokalizacji wielkich inwestycji hydrologicznych</p> <p>– dyskusja na temat zalet i wad wielkich inwestycji hydrologicznych na wybranych przykładach</p> <p>– analiza negatywnych skutków działalności rolniczej dla środowiska przyrodniczego (np. katastrofa jeziora Aralskiego, pustynnienie, deforestacja)</p> <p>– analiza negatywnych skutków działalności górniczej dla środowiska przyrodniczego</p> <p>– analiza sposobów zagospodarowywani</p>
---	--	---	--

<p>zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.</p> <p>3. Dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań.</p> <p>4. Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.</p> <p>5. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.</p> <p>III. Kształtowanie postaw – wychowanie</p> <p>1. Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody, krajobrazów przyrodniczych i kulturowych oraz</p>	<p>kształtowaniu i ochronie;</p> <p>– identyfikuje konflikty interesów w relacjach człowiek – środowisko oraz podaje przykłady proekologicznych rozwiązań w działalności rolniczej, przemysłowej i usługowej podejmowanych na wybranych obszarach, w tym cennych przyrodniczo.</p>		<p>a terenów pogórnicych (rekultywacja hałd)</p> <p>– analiza negatywnych skutków turystyki dla środowiska przyrodniczego na wybranych przykładach</p> <p>– analiza negatywnych skutków działalności transportowej dla środowiska przyrodniczego na wybranych przykładach</p> <p>– przykłady krajobrazów kulturowych</p> <p>– przykłady degradacji krajobrazu kulturowego miast</p>
---	--	--	---

<p>osiągnięciami cywilizacyjnymi ludzkości.</p> <p>2. Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.</p> <p>3. Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.</p> <p>4. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata.</p>			
---	--	--	--

a) Wymagania konieczne na ocenę **dopuszczającą**

Uczeń posiada wiadomości i umiejętności umożliwiające rozumienie podstawowych procesów zachodzących w środowisku, potrafi wykonywać proste zadania z życia codziennego.

b) Wymagania podstawowe na ocenę **dostateczną**

Są to wymagania wyznaczone przez główne cele programu nauczania.

Uczeń posiada podstawowe wiadomości i umiejętności, rozumie najważniejsze, stosunkowo łatwe do opanowania zagadnienia. Zdobyte wiadomości i umiejętności ucznia są niezbędne do kontynuowania nauki, są też użyteczne w życiu.

c) Wymagania rozszerzające na ocenę **dobrą**

Wymagania są pogłębieniem i poszerzeniem wymagań podstawowych.

Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Potrafi dostrzec zależności przyczynowo-skutkowe. Uczeń posiada wiadomości i umiejętności umiarkowanie trudne do opanowania, przydatne, ale nie niezbędne w dalszej nauce, użyteczne w życiu.

d) Wymagania dopełniające na ocenę **bardzo dobrą**

Uczeń w stopniu wyczerpującym opanował materiał podstawy programowej. Samodzielnie interpretuje problemy i procesy zachodzące w przyrodzie. Wykorzystuje różne źródła informacji oraz wiedzę z różnych dziedzin nauki. Wiadomości i umiejętności ucznia obejmują zagadnienia trudne do opanowania, twórcze poznawczo.

e) Wymagania na ocenę **celującą**

Uczeń potrafi wykorzystać wiedzę zaczerpniętą z różnych źródeł informacji. Samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania. Biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych.

Wymagania edukacyjne dla szkoły branżowej po szkole podstawowej – Wyd. Operon